

NEKEMZETI NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.

TELEFON 208

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

NEMZETIRTÁS HÁBORU NÉLKÜL.

Több mint husz esztendeje már, hogy az angol-szász irodalomban „amerikai bűn”-nek nevezik a gyermektelenséget vagy az „egyikét”, mert hihetetlenül elterjedt, rendszerré fajult az újvilági „jobb” családokban, a „magasabb”, „művelt” körökben. Hogy mennyire elharapódzott már az Egyesült-Államokban ez a mételey, a nemzetek sirásója, mutatja Roosevelt elnök korábban tett egyik nyilatkozata: „Vagy meg kell változtatnunk az életünket, az utainkat, vagy át kell engedni helyünket más népfajnak, ázsiaiaknak, vagy bármilyennek, mely biztosan helyettesíteni fog bennünket.” A nagy elnök magánynyilatkozatokban, népgyűléseken, nőegyletekben hirdette, milyen bűn a gyermekszám mesterséges korlátozása Isten, a haza, az emberi természet ellen, de szava mélyebb hatás nélkül hangzott el a nagy városok tömegeiben, sőt általában az életünket, az utainkat, vagy át kell engedni helyünket más népfajnak, ázsiaiaknak, vagy bármilyennek, mely biztosan helyettesíteni fog bennünket.” A nagy elnök magánynyilatkozatokban, népgyűléseken, nőegyletekben hirdette, milyen bűn a gyermekszám mesterséges korlátozása Isten, a haza, az emberi természet ellen, de szava mélyebb hatás nélkül hangzott el a nagy városok tömegeiben, sőt általában az életünket, az utainkat, vagy át kell engedni helyünket más népfajnak, ázsiaiaknak, vagy bármilyennek, mely biztosan helyettesíteni fog bennünket.”

A nagy elnök magánynyilatkozatokban, népgyűléseken, nőegyletekben hirdette, milyen bűn a gyermekszám mesterséges korlátozása Isten, a haza, az emberi természet ellen, de szava mélyebb hatás nélkül hangzott el a nagy városok tömegeiben, sőt általában az életünket, az utainkat, vagy át kell engedni helyünket más népfajnak, ázsiaiaknak, vagy bármilyennek, mely biztosan helyettesíteni fog bennünket.”

Franciaországban összesen 112 város lakosainak száma haladja

meg a 20,000-et és ezek közül 78 városban már évtizedek óta több a koporsó, mint a bölcső. Nem azért, mintha a halálozások száma gyarapodnék, — az egészségügyi berendezések tökéletesedtek, csatornázás, ivóvíz, orvosi kezelés a legtöbb helyen kifogástalan, hanem azért, mert a születések száma hihetetlenül csekély: Ezek a városok már rég kihaltak volna, palotáik őrösen merednének az ég felé, ha témérdek falusi nép nem tódulna feléjük szerencsét próbálni, elzülleni, cifra nyomorúságva találni. Így a városok romlott erkölcei, a nemzet fiaiból, ezer meg ezer embert emésztenek el; valóban emberevő városok. Párisról e tekintetben nagyon nehéz hű képet nyernünk, mert ott a gyermekek egyharmadát falura küldik dajkaságba, ezeknek a fele körülbelül elhal, de azok a halálozási anyakönyvekbe már a falvakon kerülnek. És így Párisban papíron több a születés, mint a halálozás, jóllehet csak egy újszülött esik minden tíz házasságkötésre.

A francia mellett az angol faj forgott abban a veszedelemben, hogy megkondítják fölötté a lélekharangot. Beale számítása szerint Nagy-Britannia elveszített, illetőleg elpusztított 1910-ben 330,000 gyermeket, a meg nem születettek nagy hadseregét és a statisztikai görbék után ítélve el fog veszíteni hamarosan minden évben 500,000-et, „ha változás nem áll be a nemzet lelkiéletében, világnézetében, ami egyébként nagyon valószínűtlen”. Dr. Pearsn's tábláiból már a nemzeti haldoklás időpontját is megjósolta: „Az angol nép még nem érte el Franciaország helyzetét, de már azon az uton

van, hogy 15 év alatt eléri, ha így halad a lejtőn”.

A huszadik század humanizmusa, kulturgőgje és laikus erkölce minden békés esztendőben millió és millió ártatlan kisedet fojtott meg; csoda-e, ha a harc mezején halomra öli gyermekeit, ha az emberéletből hekatombát rendez az aranyborjunak, a kereskedelmi érdekeknek? Heródes uralma szelid bárány játéka volt ahhoz, amit nagy városunk mivelnek. Párisban évenként 50,000 anya ölte meg a tulajdon gyermekét, Lyonban 19,000, Newyorkban 100,000 fejlődő életet semmisítettek meg, Chicagóban 10,000-et (Beale, 1191 sz.)

Az erkölcsileg elfajult városokban biztató társulatok alakultak a gyermekáldás ellen és a siker érdekében kitünően fizetett orvosok jártak végig a biztosított családokat minden hónapban. Sőt a szabadgondolkodó nevelők és az isztengadó orvosok világszövetségbe léptek az emberiség szaporodásának korlátozására.

Dr Drysdale Alice 1910-ben Hágában tartott nagygyűlésükön kérkedve hirdette, hogy 1879 óta hozzávetőleg 21 millió gyermek születést akadályozták meg a különböző országokban. A hirhedt nővérehez méltó fiér, dr. Drysdale Károly büszkén veri a mellét, hogy harminc év alatt majdnem 25,000,000 ember születését sikerült meggátolnia azokon a helyeken, ahová befészkelhették elveiket.

25 millió gyermek pusztulása 30 év alatt! Ime az erkölcsi mételey, amely gyilkosabb a háborúnál. A 19. század összes nagy háborúiban csak 3,500,000 ember esett el. A napoleoni nagy háború, a mi szabadságharcunk, az orosz-török, franciánemet hadjárat, Lipcse, Waterloo, Szabasztapol, Königrätz, Szedan és a többi világraszóló csaták mind összesen, megközelítően se végeztek oly pusztítást az emberiség életfáján, mint ez az egyetlen bünszöveket, egy emberöltő alatt. Párisban 15 év alatt legalább 30,000—40,000 nőtől rabolták el az anyaság lehetőségét. Sőt olyan önmaga ellen valló tanu is, mint Zola-Emil, félmillióra becsüli e nők

számát és a maga brutális nyelvével hozzátesszi: „Tíz év alatt a magzatelhajtok kése nagyobb csapást hozott reánk, mint a poroszok golyói a véres esztendőben”.

Nálunk Magyarországon még nem terjesztik egész erővel a nemzetgyilkos tanokat, bár a szabaddkőmies védnökség alatt álló egyesületek, ebbe is belekezdtek. Még nem öltött ország-szerte ijesztő mérveket a családokat irtó bűn, de már észlelhető, főleg városainkban és színmagyar református községeinkben. Yannak már nálunk is egész járások, hol a lakosság száma 1850 óta nem emelkedett s ahol egy-két gyermeknél többet nem látunk a rangos nagy házakban. Állapotainkat legtömörebben és leghívebben a magyar kormányának a múlt hónapokban kiadott jelentése tükrözi vissza: 1913. év folyamán 735,626 gyermek született élve, 30265-tel kevesebb mint 1912-ben... Az ezer lélekre eső születési arányszám 1913-ban 34.5. Születési arányszámunk már a nyolcvanas évek óta állandóan hanyatlik ugyan, de ez a szám az eddig előfordult minimumot képviseli... Megszaporodott a harmincön aluli arányszámot mutató vármegyék csoportja. Baranya (26.4), Krassó-Szörény (26.5), Tolna (26.9), Temes (27.3) stb... A magyar birodalom csökkenő születési számát a születési számoknak leginkább a magyaroknál és németeknél jelentkező fogyása idézte elő... Születési arányszámunk még 1890-ben 44, 1913-ban már csak 34.5; ez a majdnem 10% különbözet 182,000—183,000 gyermek pusztulását jelent minden esztendőben. Óriási csatavesztés már ez; olyan nagy város elnéptelenedésével egyrangú, amilyen nagy Szeged és Temesvár együttvége.

Még nem késő, még most bizony tekinthetünk a jövőbe, de nagy gondunk legyen rá a jövőben, hogy városainkat és falvainkat megóvjuk az amerikai büntől, a francia „szabad” tudománytól, szabad erkölctől, mert a századok folyamán végre is az a nemzet győz, melynek legtisztább a családi élete s legnagyobb kincse a gyermek.

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék színes zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből. Nagy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből. Olcsó szabott árak.

Egyes szám ára 4 fillér.

A hadikenyér alkonya.

Hogy Székesfehérvár közönségének mennyi baja volt a hadikenyérrel, bajos volna egyhamar elmondani. Eppen a napokban volt megint tömegpanasz az éhgyomorúság miatt, amelyet kenyérnek csufooltak. A lisztet hatóságilag meg is vizsgálták, amely vizsgálat az állapotot meg, hogy a liszt nem rossz, csak különleges tudomány kell a kenyérsütéshez. A közönség azonban nem elégedett meg ezzel a magyarázattal, hanem egyszerűen kártérítést követel a kidobott pénzért. Megis fogja kapni. A város pedig a malmon hajtja be a követeléseit, amely minden figyelmeztetés nélkül küldött olyan lisztet, amely nem rossz ugyan, csak nem lehet kenyéret sütni belőle, amelyet csak pékek tudnak kenyérré varázsolni.

Ma végre egy örvendetes rendeletet kaptunk a kormánytól. Arról értesített bennünket a kormány, hogy ezentul buza és rozslisztből szabad a kenyéret sütni, nem kell tengeri lisztet, korpával keverni. Együttal azonban azt is tudunkraadták, hogy ha emmiatt a kiutalt lisztmennyiség nem lenne elégséges, az esetleges hiányokról a miniszterium nem fog gondoskodni.

Szóval ezután ehető kenyéret kapunk.

Avilágháború.

Diadalunk orosz földön.

Mint egy szervez akció, olyan a szövetségeseink északi előrenyomulása. A Bug mentén és a Visztula mellett erős orosz tömegeket vetettünk vissza. Használóképpen nehéz küzdelmeink voltak Krasznik körül, de eredményel harcolunk ott is és Krasznikot nagy orosz csapatokkal szemben újra birtokunkba vettük.

Csapatunk keleti irányba nyomják az orosz, aki éppen ez ellen védekezik szívesen, mert kelet felé moosaras vidékek vannak, amelyek az ő ellentállását megnehezítik. A legfontosabb, hogy az orosz front oroszországi és galíciai két szárnya között az összeköttetés lényegesen meglazult.

Az oroszországi akcióval párhuzamosan Galiciában is csapataink és Bukovinában is. A Dnyeszter és a Pruth között szíves ütközetek vannak. Az oroszok minden támadását visszaverjük és ezekben a küzdelmekben több mint huszezer embert veszített eddig az ellenség. Ezek az akciók és a krasznik — zamoscei csatának örvendetes fejleményei egyformán a legszebb reményekkel tölthetnek el minket.

Az oroszok harctéri kudarcaival párhuzamosan jár a belföldi forradalom. Most már bizonyos, hogy új koncentrációs kabinet fog alakulni, egészen parlamentaris miniszterium, amelyben a дума minden pártárnyalata képviselve lesz. Hogy a cár rászánta magát arra, hogy hivatalnok-miniszterium helyett parlamentális kormányt nevezzen ki, ez is annak a bizonyítéka, hogy a harctéri sikertelenségek által előidézett helyzet Oroszországban milyen veszedelmeket idézhet fel.

Az ellenség üldözése.

Kelet-Galiciában a Linsinghadserög szövetséges csapatai két heti győzdelmes harc után

az üldözés közben elérték a Zlota-Lipát, amelynek nyugati partját megtisztították az ellenségtől.

A kamionka—sztrumilova—krasznei szakaszon orosz utóvédekkel még harcolunk.

Krylovnál az ellenség kiűrtette a Bug nyugati partját és Krylov helységét felperzselt.

A felső Wiepr mindkét partján harcolunk. Szövetséges csapatok kiverték az ellenséget a Por pataktól északra elfoglalt állásaiból és Plonka felé nyomulnak előre.

Nyugatra csatlakozóan József Ferdinánd királyi herceg hadserege az orosz harcvonalat a Krasznik mindkét oldalán több napi harcban áttörte, az oroszokat nagy veszteségükkel északi irányba visszaverte és e harcban 21 tisztet és 8000 főnyi legénységet elfogott és hat ágyút, hat lövészerkeszít és hat géppuskát zsákmányolt.

A Visztulától nyugatra a helyzet változatlan.

A francia harctér.

Croix des Carmes mindkét oldalán (a Bois de Petre nyugati szélén) a németek mintegy 1500 méter szélességben rohamot intéztek az ellenség állása ellen és az árkok—tömkelegesen keresztül négyszáz méternyire hatoltak előre. A kétségbeesetten védekező franciák kénytelenek voltak súlyos veszteségükkel árkok—árok után kiűrtetni, miközben ezer sebesülten foglyot, köztük egy zászlóalj törzset, két tábori ágyút, négy géppuskát, három könnyű és négy nehéz aknavetőt hagytak a németek kezén.

Dünkirchen

legutóbbi bombázása nemcsak réngeteg anyagi kárt okozott, hanem pusztító hatással volt a lakosságra is, úgy hogy a hatóságok, mint a francia lapok jeleltik, a lakosok védelmére új intézkedéseket voltak kénytelenek tenni. Így például több

utcában néhány házat messzire látható vörös zászlókkal jelölték meg és az utcán levő embereknek bombázás idején ezekbe a házakba kell menekülniök.

Az olasz háború.

A goberdói fensik szélén a harc tegnap nem muló hevesseggel dult tovább.

Estére két olasz hadosztálynak a Polazzótól délre eső arevonszakaszon ellen intézett támadását visszavertük; tovább északra a harc még folyik.

Voltschánál és a Krn területén is ismét eredménytelenül támadott az ellenség.

A karintiai és tiroli határterületen csak ágyuharc van.

A tengeren.

Július 4-én reggel az angolok nagyobb légi támadást kíséreltek meg az Északi tenger német öblében levő támaszpontok ellen.

Egy angol hidroplánt, amelynek felszállnia kellett, a német légi járóművek üldözöbe vettek és csak úgy tudott megmenekülni, hogy holland terület fölé repült.

Iskoláink élete a világháborús tanévben.

Bevezető.

Rendkívüli viszonyok, súlyos, komoly idők közepette köszöntött be az 1914—1915-iki tanév. A rettenetes világháború, amely annyira felforgatta a békés egyetértésben élő vén Európa népeit, nem vonta el nyom nélkül az iskolai élet fölött sem. A most bezárt iskolai év, mondhatjuk, a legrendkívülőbb esztendeje volt az összes tanintézeteknek. A legtöbb iskolában redukált óraszámokkal, a tanári és tanítói karnak hadiszolgálatra való bevonulása következtében, megfogyott tanári és tanítói személyzettel találkozunk. Több iskola, a beállott rendkívüli viszonyok miatt kénytelen volt átnevezni megszokott, rendes helyiségeit,

TÁRCA.

A szaharai dúnákon.

Írta: Agoston Mihály.

Ma este ott állok órségén a convoi mellett, ahol ez a beteg legionárius fekszik: nagyon rossz éjszákám lesz. Ez a lélekbe markoló, idegölő jajgatás szomorúvá lehagolltá tesz: szomorú gondolatokat és kegyetlen emlékeket tép fel bennem. Az egész, küzdelmes életemet és viharos multamat dobja elém. Csak elaludna ez a szegény beteg, mielőtt az órségre kerülök, mert félek, hogy ezt a rettenetes jajgatást nem bírja el a szívem.

A szerelvényemről lecsatolom a pokrócomat, mert ha úgy éjfél tájban lekerülök az órségtől, ugyan csak szükségem lesz a pihenésre. Eredetileg azt terveztem, hogy a convoi valamelyik kocsija alatt töltem az éjszaka hátralévő részét, de lettem arról: szegény betegünk nyöszörgése nem hagyta pihenni. Elhatároztam tehát, hogy a szabad

ég alatt, az ösvérek szénakötegein fogom az éjszaka hátralévő részét eltölteni.

A vacsora rossz: krumpli rizsszel; nincs benne semmi jó, nehogy sok vizet kívánjon. Vacsorám felét egy esquadre-beli társam fogyasztja el, én pedig biscuittel pótolom a vacsorámat.

Ez a nap különben egy kellemetlen meglepetéssel is gazdagabb előttem. A vén katonák u. i. ellopták a dohányomat. Zajt csapni kár, mert neveltség tárgya lennék. A zsemben levő maradék dohányjal tehát takarékoskodnom kell, míg nekem is sikerül valamelyik vén katonára dohányját ellopnom. Csak Bou-limzet-el és a karaván néhány érdemes tagjával közlöm a dolgot. Ezek megajánálnak és összeadnak a részemre néhány marék dohányt. Ha nem sikerül a vén katonáktól visszaszerezném ellopott dohányom egy részét, nagy szűkösen kijövök ezzel az alaminzával Bou-Deni-ig.

A géppuskások elhelyezkednek éjszakai állásaikban a tábor körül. Ezek a tuareghek rémei. Századunk és a szenegáliak szakasza is szoros öv gyanánt veszik körül a sátrakkal

a karavánt. Néhány flóta előkerül a legionáriusok táskáiból a bus német nóták töltik be a szaharai alkonyat csendjét. Az arabok kusztkuszt főznek, melynek illata messze száll a dúnák közé s a kutyákat visszacsajja hozzánk.

Ez éjszaka a karaván is órséget állít s fegyveresei a szenegáliak szakaszát erősítik meg.

Egy óram van még az órségvételeg. Addig kisételek a dúnákra, átveszem a távcsövet valamelyik sentinelle-től s amíg az vacsorázik, figyelek helyette ezeken a néma homokhegyeken s a rájuk boruló gyönyörű szaharai alkonyatban.

Mint egy megmervedett, hullámozó tenger, olyan ez a duna felettel a leuygóp nap fakóvörös megvilágításában.

A legmagasabb pontján állók itt örhyemen, a táborunkat körülvevő homokhegyeknek. Bokáig állók a meleg homokban. Amerre a szemem ellát, beláthatatlan messzeségben; nem látok egyebet, mint az el-aregnek, ennek a száz, meg száz ezer egymásrakövetkező homokhegyek és mély völgyeknek hepehupás területét. Csak a vörössérga

homok, s rajta — mint valami hosszú sötétkelet vonul — elhúzódó, itt-ott a völgyekben meg-megszakadó, majd újra előbúvó karaván-csapás tölti ki a képet. Homok: csend, némaság és alattomosan ideoda kuszó villogáságra vonalák a messze távolban. Nagyon, — igen nagyon messze — ezt már csak távcsóval lehet kivenni — a dúnák által kicsipkézett látóhatáron, sötétkelet vonalként húzódik a komor szaharai hegység. Itt nincs élet, még csak egy csenevész pálma, vagy tenyérnyi alfaterület sem. A csendes, alattomos mozdás, a milliárd és milliárd apró, éles homokszemek, lassú, fűrészelő munkája, s a napnak minden életet, minden nedvességet felszívó ereje, kiél itt mindent. Hangtalan, kegyetlen, örökké mozgó, örökké formálódó ez a kopár, puha, dombság. Nincsenek rajta foltok vagy jölesök, meleg színek, az olajzöldnek és az opálnak langyos, bus alkonyi mosolygása nincsenek! Egyforma itt minden a messzeségben és a közelségben egyaránt!

(Folyt. köv.)

a háza szent céljaira s nem egy esetben egészségtelen, bűzös és tűlzsfolt, tanításra és tanulásra egyaránt alkalmatlan helyen folyt a komoly és nehéz munka. Ha hozzá vesszük, hogy az összes intézetek májusban, tehát idő előtt zárták a tanévet akkor az ideai tanév, a redukált óraszámokat is beleértve, nemcsak csonka tanévnek, hanem egyáltalán elég hézagosnak is mondható. Ezeket a rendkívüli körülményeket kell nekünk szem előtt tartanunk, amikor az egyes iskolák életét akarjuk az alábbiakban ismertetni. Az értesítőket be-kezelésük sorrendjében ismertetjük.

A főreáliskola értesítője.

A székesfehérvári m. kir. állami főreáliskola ezidei értesítőjét (61-ik) szerkesztette és közzétette, Kelemen Béla igazgató. A háborus tanév értesítőjét Prohászka püspök gyönyörű munkájának „A háboru-lelkének“, egy részlete vezeti be. A püspök főösszes gondolatait, az értesítő élére állítani, a nagytudású és műveltségű igazgatónak inomé és praktikus érzékére vall. A püspök bevezető szövege után közvetlenül az intézetet ért gyászos eseményekről számol be az igazgató. Megható melegséggel emlékezik meg, az áldott lelkű püspöki biztostól és az intézet védnökéről, Krenc Ignác apátkanonokról. Majd a tanári kar többi halottjait; névszerint, Janikévits Vazult, Szabó Lajost és Emili János tanárokat parentálja el megható szavakkal.

Az iskolai közleményekben az intézet személyzetéről, az iskola egyesületi életéről, a háborus tanév viszonyosságai eseményeiről, a tanulók előmeneteléről és statisztikai adatokról nyерünk tájékoztatást.

A tanári testület 3 nyugalmazott tagból, 1 igazgatóból, 18 rendes 2 helyettes és végül több rendkívüli tanárból áll. A beállított háborus állapot öt tanárt szállított el az iskola terméiből a háza szolgálatára. Az így előállott hiányokat a tanári kar itthon maradt tagjai tanórak-megosztásával, megkészsereztet munkával igyekeztek pótolni. A tanári testület tagjai, bár a rendesnél nagyobb óra szám eléggé igénybe vette idejüket; ériékes irodalmi működéssel is szolgálták a magyar kultúra ügyét.

Az intézet segélyező egyesülete, a rendkívüli viszonyok miatt az előző évekhez képest, sokkal jobban igénybe lett véve. A tanév első felében 15 tanulót segélyezett 278 koronával. Könyvbéli segélyt 147 tanulónak 2843 kor. értékben. Ezenkívül írószereket is osztottak ki 32-korona értékben.

A Vörösmarty Önképzőkör, a szokásos, önképzésen, tételek kidolgozása, előadások tartásán kívül, a háza céljait is szolgálta. Két igen sikerült műsoros estélyt rendezett a Hadsegélyező bizottság támogatása mellett a városi színházban s a befolyt tiszta jövedelmet az elesett hősök családtagjainak felségélyezésére fordította. A Kuthy József-féle gyorsíró kör, a levelező és vita-íráson kívül, szakkérdésekkel is foglalkozott s a kör tagjai az országos versenyeken is kitűnő eredményt mutattak fel. A Janikévits Vazul halála által érzékenyen sújtott Matematikai és Fizikai kör ezidei működése inkább elméletinek, mint gyakorlatinak mondható. Az

előadások vetített képekkel való élénkítéséről nincs szó az értesítőben. Az intézet legfőntalabb ifjúsági egylete a *Testező kör*, a viszonyok mostohaága miatt az egész éven át szüneteltette tevékenységét.

A tanév krónikája című fejezet, élelénket, az intézet váltás-gos helyzetét az ideai háborus tanévben. A legnagyobb bajt és gondot az intézet kilakotatása okozott.

A főreáliskola épületét hadicélokra kellett átengedni, s helyette a Városi Árvaház, alkalmasnak egyáltalán nem nevezhető épületében kellett meghuzódnia az intézetnek. Ily körülmények között a tanítás is csak későbbben kezdődhetett. Egyes osztályokban még az óra számokot is le kellett szállítani. Ha a tanév eleje, további folytatása rendkívüli volt, még inkább elmondható ez, a befejezésről. A VII. és VIII. oszt. tanulóit közül 9 tanuló katonai szolgálatra alkalmasnak találattván, már március 27-én végbizonyítványt kaptak. Májusban megjelent miniszteri rendelet pedig elrendeli, hogy a tanév május 22-én fejeztessék be.

Ily körülmények közt, a tanári kar kettőzött buzgalma mellett sem lehet csodálni, ha az idén elért eredmény, az előző évek kitűnő eredményeivel szemben, csak közepesnek mondható.

(Folyt. köv.)

A törökbálinti főnökni temetése.

Ép 10 esztendeje, hogy az édes anya mostohává lett, hogy az egyháznak valamikor legkedvesebb leánya, Franciaország, elűzte hazájából a lélekennevesítést s a kultúra terén oly sok érdemet szerzett papokat és apácákat. Ez utóbbiak egy része ideiglenesen Zsámbékon, majd 2 év után véglegesen a kies nyaralóhelyen, Törökbálinton telepedett le s ott — az állam támogatásával — csakhamar egy hatalmas kulturpalotát emelt mintegy 300.000 K költséggel. S azóta csendben, de annál áldásosabban folyt a munka ebben a franciául nevezett de a legfűszább magyar hazaszeretetre oktató intézetben, a jóság, műveltségre, tapintatra és bölcsességre a páratlan főnökni vezetése alatt. Az ő édes anyai szeretetének tulajdonítható, hogy a letelepüléskor a 12 tagból álló kis intézmény ma már mintegy 20 új hajtást hozott terebélyes fává lett. Közel ezer magyar urleány szerette meg náluk az életben szükséges vallásosságot és műveltséget. Mikor a háboru kitört, ez az áldottlelkű főnökni volt az első, ki a kolostor egy részét hadikórház céljaira bérrendezte és átengedte s ott sajátkezűleg szolgálta ki azokat a katonákat, kik messze tőlünk, ép az ő vérei ellen küldötték gyilkos golyóikat. Nem csoda, ha a hosszú, fáradságos munka, de talán még inkább hűlenné lett hazája iránt érzett indokolt aggodalma, betegge tette, a termetre kicsiny, szervezetre gyenge de szellemre nagy s lélekben erős asszonyt. Hét; hosszú hónapig közdött egy gyógyíthatatlan betegséggel, míg végre legyőzött, mert maga is már csak ezért imádkozott. Utolsó szavai ezek voltak: Édes Jézusom, csak gyorsan, hogy minél előbb-nálad lehessen. Imája meghallgattatott. A száműzött már megpihent, a hontalan már hazát talált, mely soha sem lehet mostoha.

Temetése valósággal diadalmenet volt. A növendékek szülei-ke, a legtöbb hazai nőszervezetek, egyet tagjával, nagyszámú papság, a vidék egész intelligenciája, a Törökbálinton állomásozó katonaság tisztikarával az élén teljes számban jelent meg, hogy egyszer utóljára behódoljon s meghajtsa az elismerés és hála zászlóját a szegény egyszerű, igénytelen, de érdemekben és érényekben oly gazdag szerzetesnőnek. Ez a cél lebegett ami nagy főpásztorunk előtt is, amikor ő személyesen kívánta a temetési szertartásokat végezni. Az a költői szépségekben gazdag mély érzelmekekkel telített gyászbeszéd; a melyet püspök atyánk az elhunyt koporsója felett mondott, az volt a legszebb koszoru mindazok között, amelyekkel ismerősei a zárda minden tiltakozása dacára is megtisztelték.

Az ünneplés gyászistentisztelet szintén maga a főpásztor tartotta másnap a zárda kápolnájában, fényes asszisztenciával s ugyan ő fog elnökölni a f. hó 20-án tartandó új főnökni-választáson is.

Nehéz választás lesz, mert az elköltözött ritka érényei csak keveseknek adtak. Nyugodjál kében szeretett főnökni! A magyar föld a franciát is ép oly meleg szeretettel öleli magához, akár csak saját gyermekeit.

Levél a harctérre.

Hősiesen küzdő, a hazáért mérhetetlen nélkülözéseket szenvedő katonatestvéreink hosszú levelekben szöktak megirmi nekünk életük folyását a vítezi tetteket, az ezer veszedelmet, a száz halált, amely szünet nélkül körülöttük settenkedik. Mosi mi írunk nekik levelet a lövészárkba, amelyre választuk kérjük. Mondjátok meg katonatestvéreink őszinte véleményeket a következő dologról.

Az itthonmaradottak egy része lelkesen harcolja az ő itthoni vértelen küzdelmet. Minden tehetségével, jóakarásával és kitartásával részt vesz a háboru sokféle munkájában, igralmasság cselekedeteiben. Vannak, akiket nem nagyon zavar a háboru küzdelme, élnek a megszokott régi módon. Elvégzik a napi munkájukat és szorakozásukat, azután jót alusznak.

A gazdagodók osztályáról is hallottatok már. Akik lapáttal hányják a zsákba a pénz, amíg ti vértetek ontjátok. A családok, uzorások, panamisták híre eljutott már hozzátok is.

Olvastatok továbbá a háboru páholyból néző nagy kritikusokról is, akik kedvére egy év alatt még egyik hadvezér sem tudott cselekedni. Mikor a Kárpátokban volt az ellenség, zsörtölődtek, hogy miként lehetett ezt megengedni.

Most pedig, hogy Kraszniknál vagyunk, az a baj, mert ezen szivarfűst mellett boldcelkedő hadiszakértők szerint holt bizonyos, hogy az orosz ezt taktikából csinálta, s csufosan bekerit benneteket, a lövészárk lakóit. És vannak végül — tulajdonképpen emiatt íródik hozzátok, a harctérre a levél — itthonmaradottak, részint untauglichok, részint felmentett, nélkülözhetetlenek, akik még ti katonatestvéreink golyót szedtek a testetekbe érettünk, a következ-

zőképpen háboruskodnak itthon az újságok apróhirdetéseiben:

Margitszigeten nagypapa társaságában megcsodált bájos urleányt, kit zászlós barátommal figyelemmel kísérek, esdve kérem tiszteletteljes ismeretségét. Ideális jellegre borítékba Érszét-körüti kidóba.

Folies Caprice. Az Estre figyelemzett bájos barna urihölgyet (fehér ruhában) kérem sziveskedjen e lapban, mat csillagos, jellege alatt válaszolni, hogy megismerkedés hol és mikor lehetséges?

Budán Kavicscsnál, később kávéházban e lapra figyelemzett bájos hölgyet kéri bámúlója, hogy tisztességes ismeretség lehetséges-e. Válasz e lap kiadója kétes borítékba „Diszkret“ jellegre.

Deliben vasárnap „Napra“ figyelemzett rózsaszín ruhás médi írjon „Zöld uniformis“ jellegre dupla borítékban, jövő hét szerdájától hol találkozhattunk. Előbb nem lehet, mert egy hétre elutazom

Vigszínházban vasárnap este sorozólen ülő hölgynek jól mutatkozhatom be. Levelet „Négyes“ jellegre, dupla borítékban a kiadóba kérek.

Mi már nem egyszer megmondtuk erre a véleményünket. Most a titekét szeretnők hallani. Hát mondjátok meg ti is. Mondjátok meg, hogy minek tartjátok az olyan embert, akinek talán épen a harctéren volna a helye, addig itthon a kávéházban megbámult bájos hölgyeknek küld egy barátságos hadüzenetet a tisztességes ismerkedésért. Mondjátok meg, hogy mennyire tisztességes ez.

Mennyire tisztességes a háboru tizenkettedik hónapjában?

Szerdán, csak egy nap

Csapataink diadalmas bevonulása

PRZEMYSŁBE.

Eredeti felvétel.

A ledólt szobor.

Dráma 3 felvonásban.

Földönkötött házasság

Katonai vigjáték 2 felvonásban.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

Legközelebbi előadás

SZOMBATON

HIREK.

Napló.

Igazán mondjuk, ne tessék tréfnak venni az írásunkat. Tulajdonképpen már nem is tudunk tréfnai, az egyéves háború, egészen leszoktatott erről.

Közírré tétetett a kormányrendelet, hogy kedden és pénteken nem szabad húst enni. Kevés a hús, takarékoskodni kell tehát. Mikor elővástem ezt a rendeletet, menten kérdőjelle alakultam át, s kifurta a kíváncsiság az oldalamat, hogy vajjon tulajdonképpen kiknek is szól ez a hetenként két napos civilbójt. Nekem nem. Az apósomnak sem. A sógoromnak sem. Az anyósom meg pláne tiltakozott az ellen, hogy ómiatta látott napvilágot. A szomszédom sem tudott felvilágosítást adni. Azt mondta, neki sem szól. Véletlenül van egy jó barátom, annak sem szól. Talán a haragosomnak szól. Kibékültem vele s megkérdeztem. A fejét rázta. Kórusban mondta valamennyi, hogy ők már régea hushagyó hónapokat tartanak. Nem ugyan azért, mintha lelkiismereti aggályuk lett volna a kevés hús fogyasztása miatt, hanem, mivel nem tudták megvenni. Nincs annyi pénzük, hogy ma húst is egyenek.

Bekopogtattam a dr. Jómódúék házába, s kezécsókóloom alázattal megkérdeztem, világosítanak fel, vajjon miért rendeltek a hushagyó napokat. A százhuszonhatkötő Jómódúné nagysága azt mondta, hogy nem ért a közlélemzés ügyéhez. Őt teljesen lefoglalja a saját élelmezési ügye, amely most egy kis változást fog szenvedni. A keddi és a pénteki húst előző nap fogja beszerezni. Azt mondta, hogy ehhez joga van, mert nem tiltja a hushagyó rendelet.

Most még zavartabb lett előttem a rendelet. En, te, ő, eddig sem ettünk húst, a Jómódúék ezután is esznek, hát akkor miképpen lesz a hústakékoskodás? Ezi igazán nem tudom.

Talán jó lenne a rendeletnek arról is gondoskodnia, hogy a Jómódúék is kénytelenek legyenek betartani, mert különben keveset fognak elérni a hústakékoskodással.

— A vak katonáknak a 17. honvédelmi gyalogezred 3. pótzászad legénysége 16 K. 10 fillért küldött a Fejér megyei Naplóhoz.

— Hazafias tanári kar. A székesfehérvári kereskedelmi iskola tanári kara a nagy vakációra felajánlotta szolgálatát a városnak. A városi tanács a lelkes tanári kart a számvevőségél fogja alkalmazni. Az ilyen cselekedet önmagát dicséri.

— Kiténtetés. Busch János utászvezedest az arany vilézségi éremmel tüntették ki.

— Híndenburg ezredének tisztí és altisztikara Pittner ezredparancsnok hős halála alkalmából koszorúmegváltás címén 311 koronát gyűjtött a harctéren. Az összeg a mai postával megérkezett s ezennel nyugtadjuk és rendeltetési helyére juttatjuk.

— Hála. A harctéri betegek és sebesültek védő angyalának gróf Széchenyi Viktorról ömélőtlőségének akarom megemlékezni, de szívből jövő szavakkal hálátat kifejezni. Az idők eme nehéz foragatágában édes hazánk iránti szeretetből oroslánrészt követel magának a nagy munkából. Naponkint ellátogat a kórházba betegek közé, meglátogatja és szeretetteljes szavaival vigasztalja őket, ápolja és ügyes-bajos dolgaikban szívesen segít kivétel nélkül; legyen az bármily nemzetiségű, vallású, az egyformán részvételjöttéteményeiben. A harctéren szerzett betegségekben én is az áldott emléktűl Vörösmarty-kórházban találtam gyógyulást. Azért nevezem így, mert mindenki csak hálával tekintett az itt eltöltött idejére, a szeretetteljes ápolásért és bánásmóddért. A bátyám nevében én is mondok ezuttal köszönetet, kinek a fején keresztül furdótt az ellenséges golyó, aki szintén ezen kórházban nyerte vissza egészségét. Egyben pedig hálával kell megemlékeznem a kórház kitűnő főorvosáról és a jószívű ápolónőkről is, akik szintén mindannyian ömélőtlőségük szellemétől áthatva teljes odaadással végzik hazafias munkájukat. Az Ég áldása kísérje őket további munkájukban is. Harmathi Jenő e. é. önk. szkv.

— Köszönet. A Vörösmarty-kór helyiségeiben levő kórház betegek számára Aulik ezredesné ömélőtlősége nagymennyiségű házilag készült süteményt, befőttet, kész salátát és friss tojást küldött. Vértessy Aranka urnó liptói túrot és kenyeret, Kümmel Béla kertésze pedig 30 db. virágzó pelargoniumot adományozott. Az ajándékokért ez uton mond köszönetet a kórház vezetőségére.

— A második próbavágás. A város második próbavágása szintén jól sikerült. Az árak most még olcsóbbak lettek. A vesepecsenye árát nagyon helyesen magasabb árban állapították meg, hogy a másoderndű húst minél alacsonyabb árban lehessen kiárúsítani.

— A zenekedvelők egyesülete vasárnap d. e. 12 órák közgyűlést tartott. Dr. Lauschmann Gyula elnöklése alatt megállapította az 1915/16. évi egyesületi és zeneiskolai költségirányzatot, mely 27.147 58 K. bevételt és a múlt évi 4994 58 K. val szemben 2754 58 készpénz egyenleget tüntet fel. A lemondott Fittler Béla és a hős halált halt Szalay Károly helyére megválasztottak számvizsgálókul Millner Ervin és Pflinn István. A közgyűlés tudomásul vette, hogy a zeneiskolai tanárok szerződése a jövő iskolai évre is megkötöttet. A zárószámadást és egyéb közgyűlési tárgyakat az őszi közgyűlés intézi el.

— Adomány. Herczog Ferenc a Lövölde kert bérlője, a vasárnapi katonazenekar hangverseny jövedelméből 50 K. a hadsegélyzőnek adományozott. Jelen esetben kifejezetten azért adta ezen összeget, mert egyesek a 20 filléres beléptidíjért azt hitték, hogy a hangverseny jövedelny célra volt rendezve, s felülfizettek. A hangversenyt a Lövölde bérlője rendezte s minden félreértés elkerülése végett a néhány korona felülfizetés fejében adományozta a jelzett összeget.

— Ne zárják el a vízvezeték. A katonai parancsnokság megkérte a város vízműveinek vezetőségét, hogy a barakk-tábor vízvezetékét éjjelre ne zárják be. A tábor ugyanis tűzveszélyes, s így feltétlenül szükséges, hogy a vízvezeték állandóan használható legyen.

— Állatbetegségek a vármegyében. Pátkán lépfene, Iszkaszentgyörgyön vesztésig, Falubattyánban sertésvész lépett fel. Polgárdin a sertésvész megszűnt.

— Öngyilkosság. Pátki Ilona budapesti leány valami ügyben Székestehérvárra utazott s itt eddig ismeretlen okból megmérgezte magát. Azonnal a Szent György kórházba szállították, s a még idejében alkalmazott gyomormosás megmentette életét.

— Hullák a Dunában. Dunapentlén 35—40 év körüli embert fogtak ki a Dunából, Adonyban pedig egy gyermeket, mindkettő már hosszabb ideje lehetett a vízben. Kitéttüket még nem tudták megállapítani.

— Bojtorjánhajszesz korpásodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerüzében Kossuth-u. sarkán.

Permetező anyag, amely szakemberek állítása szerint sokkal jobb a kékkőnél, kapható Deutsch Aladár fűszerkereskedésében Buzapiac 5.

PIÜMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARÁTOK EPÜLETE) ::

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapypörköldé! Telefon 250.

SZÍNHÁZ.

A ledőlő szobor. Az évad leg-szebb szerelmi drámáját mutatja be ma az Apolló Színház. A főszerepet Mario Bonnard a híres olasz színész játssa, aki azért, hogy pályáját folytathassa, otthagya hiszégő hazáját, kivándorolt Dániába, ahol egy nagy filmgár szerződtette. Ez a felvétel már ott készült. A műsoron szerepel egy két felvonásos bájos német katonai vígjáték a „Földönkötött házasság” azonkívül egy aktuális szám: Csapataink diadalmas bevonulása Przemysbe. Az előadások fél 7 és 9 órák kezdődnek. A legközelebbi előadás szombaton lesz.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy jóházból való fiu tanulónak felvétetik Gerenday Gyulánál Kossuth-utca.

Zongora, elsőrendű gyártmány és egy két ajtó jégskrénny eladó. Távirda-u. 21.

Cipészegéd kis és nagy munkára felvétetik Vida Ferencnél, Selyem-utca.

Egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik Gebauer Testvérek budgájában. Kossuth-utca.

Mézkertnek való lécek kaphatók Koháry József asztalosmesternél Háltér 3. (Ponty épület.)

Gépkészülöt keresek motoros csép 16mhöz a cséplési idejnyre. Cim a kiadóhivatalban.

Pirosalma-utca 2. szám alatt négy lóra istálló legényszobával kiadó.

Csinosan butorozott szoba kiadó, Széchenyi-utca 26.

Mindenfiu 15—16 éves azonnal felvétetik az Apolló Színháznál Jelenltekzni délután 6 órákor.

Tanuló vagy tanulóleány felvétetik Pete műtermében.

Lapárusítók jó jövedelemmel felvétrenek. Mint mellékfoglalkozás végezhető. Különösen a nehezébb munkára alkalmatlan férfiaknak és nőknek jó kenyérkereset.

Gyümölcs-utca 29. szám alatt egy 2 szobás lakás előszobával és minden hozzátartozóval együtt minden órán kiadó.

Kitűnő tajú ribizli, malna, körte, idei burgonya, fejessalata, velőborsó stb. kapható Széchenyi-utca 26. sz. alatt. Ugyanott 8—10 kocsi trágya eladó.

Telefon 233. — Telefon 233.

JULIUS HÓ 7 és 8-AN,
szerdán és csütörtökön:

KIVÁNDORLÓK

vagy

EGY LEÁNY SZOMORU
TÖRTÉNETE

3 felvonásban.

Pótképek: 1. Harctéri
aktuálisok. 2. A csók.
3. A békeangyal.

Rendes helyárok.

Előadások este 7 és 9 órákor.

Legujabb szalma (tagál) női kalap-formák.

Selyemsapkák. VIRÁGOK és DISZEK

Elegáns blousok és pongyolák legolcsóbban kaphatók:

Kovács Antalnál, urí és női divatárúháza. Városház-tér.